

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 3 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Elfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felolvasó szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvári, Kigyó-utca 9. szám.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Hová lettek a milliók!

A napok múlása mindég növeli azt az örvényt, amely a székesfejérvári város-háza rendszerét ragadja le magával piszkos mélyébe. Mindennap új emberek kerülnek vád alá s mindennap új vádak keletkeznek. A ki tegnap még tisztelt ember volt, arra ma már reá esett a gyanu foltja, mely mint valamely rettenetes ragály terjed emberről emberre s öli a becsületet gyorsan és kegyetlenül.

Rettenetes állapotok uralkodtak a város-házán, az bizonyos. A Pitaval-büntérát szaporitanánk, ha a botrány gyilkos tűzével kénytelenítettünk felkörülni az egész rendszert. Az egész rendszert, amely, mint egy némely dolgok meggyőztek, egy félszázada sorvasztó betegsége ennek a városnak.

Nem ezek az emberek találták ki, nem ők alapították ezt a rendszert. Átvették elődeiktől örökségül s mint a jó örökösökhöz illik, fejlesztették, tökéletesítették úgy annyira, hogy sikertült egész bandává verődniök, a kik hol saját kezükre, hol pedig együttesen dolgoztak.

Nem szándékoznak e cikk keretében foglalkozni azon gazdaságokkal, a mit ezek az emberek elkövettek. E helyen csak egy rövid áttekintést akarunk nyújtani a város gazdasági viszonyairól, gazdasági állapotainknak 18 éves haladásáról, helyesebben vagyoni süllyedéséről, jelezve pusztán azt, hogy nem csak rendőrségünk gazdasági egyedül megölünk, hanem az a lelkiismeretlen gazdálkodás is, mely ha még egy-két évtizeden át így tart, a vagyoni tönk szélére juttatja a várost.

Nincs hatalmunkban a város főkönyveinek, évi zárszámadásainak betekintése s így krajczárra menő pontossággal nem csinálhatjuk meg számadásunkat. De ez nem is fontos, a hol milliókról van szó, ott egy pár forint differenzia sem egy, sem más irányban nem befolyásolja a következtetést.

Mikor Havranek József polgármester a rendőrfőkapitányi állását felcserélte a polgármesteri állással, 1879-ben a város vagyona három millió forint értékét képviselt. Állami adónk évi összege 120 ezer forintot tett ki, a melynek 38 százalékát fizettük pótdadóban. Ez időben a város összes adóssága 300 ezer forintot tett ki.

Az 1896. évben a törzsvagyon mintegy 20 ezer forinttal volt kevesebb, a me-

lyet az eladott 500 hold föld vételára tesz ki. A községi pótdadó az utadóval együtt, mely ma külön kezeljük 50%-ra emelkedett, adósságunk pedig: bekebelezett adósság 665 ezer forint, pénzügyintézetknél levő tartozás 70 ezer forint s a vicinális vasutakra megszavazott közel 200 ezer frt az az: elértük adósságunkban szerencsésen az egy milliót.

1879. óta tehát befizettünk pótdadóban (az 1896-iki kivétést véve alapul) körülbelül 1 millió 440 ezer frtot; adósságot csináltunk 700 ezer frtot; eladtunk a törzsvagyonból 20 ezer forint értékét. Havranek polgármesterkedése alatt tehát a város elköltött mintegy 2 millió 360 ezer frtot.

Ha most már azt keressük, hogy mit kaptunk e rengeteg összeg fejében, ugy a honvéd laktanyát kivéve, befektettünk a „Piros alma“ telek megvételére, a barak és járvány kórház építésére kisebb nagyobb összegeket, a melyek az árúház építési költségeivel együtt alig tesznek ki 300 ezer forintnál többet, azaz teljes 2 millió forint elveszett nyomtalanul, felémészette a közigazgatás, az a közigazgatás, a melynek bünei a század egyik legnagyobb corupcióját tüntetik el előttünk.

Ne értsen senki félre minket. Nem mondjuk mi, hogy ezt a nyomtalanul elveszett 2 milliót, illetve annak egy részét ellop-ták. Nem, ezt nem mondjuk, mert tudjuk, hogy nem bíránk bebizonyítani. Az évi számadások mérlegei krajczárig pontosan elébünk tárják hogy ez összeg mire lett elkölve, de mi nem azt nézzük, hogy el tudták-e számolni ez összeget, hanem a mikor végig tekintünk elhanyagolt, piszkos utcáinkon; mikor látjuk rettenetes állapotait a rendőrségnek; mikor számot vetünk ama sok szükséglettel, a melyek a közel jövőben óriási megterheléseket raknak reánk, hogy pótolhassunk mindama hiányokat, a melyeket szígyenlünk az idegenek előtt: akkor jogosan áll elő a kérdés: „Hová lettek a milliók!“ Mi maradt meg nekünk e milliókra menő áldozatokból, melyeket a város polgársága véres verejtékes munkával rakott össze a múltban, s fogja a jövőben is a terhek törlesztésére megtenni? Ne álljanak elő szofizmákkal! Feleljenek a polgárságnak nyíltan és őszintén; mutassanak reá azokra, a miket áldozatainkkal arányban élvezünk e milliókért; mutassák meg nekünk nem számban, hanem maradványokban: „Hol vannak a milliók!“

Bár jogos a kérdés, tudjuk feleletet nem kapunk reá; a millióknak nyoma veszett, nincs meg!

És a midőn azt látjuk, hogy a város feje sokoldalú családi kötelei mellett saját vagyoni viszonyait olyan gondos kezekkel vezette, azt tulsokféle kiadási daczára szaporítani tudta: méltán ébred bennünk az a kétely, hogy a reá bízott városi érdekeket nagy tehetségei daczára sem tudta elég óvatosan megvédelmezni. Az eredmény legalább ezt mutatja, — szomoruan mutatja ezt.

Nem akarunk most a hibák részleteibe bocsátkozni. Ennek tárgyalását majd más alkalomra hagyjuk, de nem hallgathatunk már most el egynémely dolgot, a mely viszás és érthetetlen.

Az ugynevezett Piros alma telket megvették az építendő laktanya részére. Sok pénz fektettek be s midőn arról volt szó, hogy ha fel nem építik a laktanyát, el megy az ezred, a polgármester volt az, a ki ismert ékeszségével hatott a közgyűlésre oly irányban, hogy a laktanya-építést megtagadták. Nincs pénzünk! Ez volt a polgármester jelszava s az ezred zenekarának harogó dallama mellett kivonult a város falai közül, a hol a szükkeblőség s a rövidlátás, szállást nem adott neki. Az ezred elvonult s távozta kereskedelmünk s iparunkban betölthetetlen ürt hagyott maga után. A polgárság sóhajtozott a veszteség miatt, de ott volt a vigasztalás az ékes és meggyőző indoklásban, a melyet a polgármesteri szónoklat kiszinezett annak az igazságnak bizonyítására, hogy nincs pénzünk!

Nincs pénzünk! — ez volt akkor az indok, a mely a városnak sok kárt okozott. Nincs pénzünk — és rövid idő múlva mégis mi történt? Ugyanaz az ékes szavú polgármester megszavaztatott a közgyűléssel 200 ezer forintot, az építendő vicinálisok segélyére. Az volt akkor az indok: nagy áldozatot hozunk, de a város érdekei megkívánják az áldozatot és a vicinálisok nyomán keletkezett nagy forgalom sokszorosán fogják vissza adni a városnak azt a befektetett összeget.

És mi lett? — Minden felől panasz merül fel, jogos, indokolt panasz, hogy a drága vicinálisok csak elterik a forgalmat s borzasztó anyagi veszteséget okoznak a városnak! Hát ezért fizetünk százazreket?

Most nem említünk fel többet csak ezt az esetet, a mely kétségtelen bizonyi-

DOMINO SEC

pezsgő. Versenyez nemcsak az összes hazai, de valamennyi külföldi pezsgő gyártmányal is.

Gyár: VELENCZE (Fejérm.) * Központi iroda: BUDAPEST, Üllői-ut 60.
Székesfejérvárt kapható osakis a legelőkelőbb fűszerkereskedésekben.

Mai lapunk 8 oldal.

téka, hogy ezek a dolgok nem a város érdekét mozdították elő. De hát akkor kiét?

Annyi bizonyos, hogy nem azzal a bölcs körültekintéssel intézte a város polgármestere a polgárság anyagi érdekeinek megőrzését, a mely bölcs körültekintés magán vagyoni viszonyait oly nagy sikerrel kormányozta.

Ne csodálkozzék tehát, ha a város polgársága elégedetlen az ő működésével; ne csodálkozzék, ha a gondolkodó emberek ismételten is felvetik tünődve a kérdést: Hová lettek a milliók?

Nem csak jogunk van-e kérdés felvetésére, de kötelességünk is azt megkérdezni, mivel nem csak saját pénzünket költöttük el, de megapasztottuk elődeink örökét és nagy terheket róttunk utódainkra. Látni akarjuk miért tettük ezt? Mutassák meg nekünk, mit kaptunk millióinkért, hogy rámutathassunk mi is, nehogy utódaink meggyalázzák — könnyelműséggel vádolván bennünket, — emlékeinket.

Tudjuk, hogy a legutolsó 50 év e város történetének gyászos korszakát tünteti fel, de csak akkor leszünk bűnösök mi is a bűnökben, ha lelkiismeretesen nem teljesítjük ellenőrző kötelességünket. Éppen azért, hogy magunkról elhárítsuk a felelősséget kérdezzük önköztől s kérdésünkre választ várunk: *Hová lettek a milliók?*

Ifj. Zichy János gróf beszéde.

A parlamentben most folyó appropriációs vita keretében felmerült inkompatibilitási esetek tárgyalása közben rendkívül nagyhatású beszédet mondott ifj. Zichy János gróf a néppárt parlamenti vezére, a kinek ez volt a harmadik szónoklata és hatása ennek volt a legnagyobb.

Ime itt közöljük egész terjedelmében a beszédét.

Zichy János gróf.

T. Ház! Midőn a költségvetési vita alkalmával felszóltam, első beszédemben kijelenttem, hogy én a néppárt álláspontjára helyezkedve, a költségvetést általánosságban a részletes tárgyalás alapján elfogadom, de egyszermind fentartom, hogy a kormány iránti bizalmatlanságomnak az appropriációs vita alkalmával adjak kifejezést.

Megvallok, hogy ennek dacára sem volt szándékom felszólalni most ez alkalommal; mert elegendőnek tartottam volna azt, hogy egyszerű szavazatommal indokoljam bizalmatlanságomat annyival inkább, mert volt már elegendő alkalmunk kinyilatkoztatni bizalmatlanságunkat s elősorolni az okokat, a melyekre ezen bizalmatlanságunkat alapítjuk. Volt alkalmunk ezt a választókerületekben kifejezni, elmondottuk már a felirati vita alkalmával, ki-tejtettük a költségvetés általános tárgyalásánál és a részletes tárgyaláskor egyaránt.

En tehát most csak egészen röviden akarom bizalmatlanságomat indokolni azzal a kijelentéssel, hogy egy oly kormánnyal, a melynek működése és uralkodása alatt a társadalmi és politikai erkölcsök oly mélyre süllyedtek, mint a hogy azok Magyarországon most állanak, egy oly kormánnyal szemben teljes bizalmatlansággal kell lenünk és a bizalmal egy parányát sem szavazhatjuk meg számára. Ha visszatérünk a lefolyó költségvetési vitára, nincs ott semmi, a min emlékezetem támpontot találna, sablonszerűen folyt le az egész vita és csak a földmivelésügyi költségvetés volt az, a melyen bizonyos érdelességgel bírt abból a szempontból, mert ott egy oly jelenséggel találkoztunk, a mely legalább is szokatlan itt a t. Házban az t. i., hogy ezen költségvetés tárgyalása alkalmával a kormány-párt csinálta maga magának a vitát. Különböző ízű és irányú beszédeket hallottunk akkor. Halottunk konzervatív tendenciájú beszédeket, hallottunk liberális szónoklatokat, halottunk agrárius tendenciájú beszédeket s halottunk szociális felszólalásokat egyaránt. Nem is csodálom, hogy az igen t. földmivelésügyi miniszter ur, a kinek én tehetőségeit úgy, mint szak-képzettségét elismerem, nem tudta megtalálni az Ariadne-fonalat, hogy ezen labirinthusból, a melyet a t. kormány-párt készített számára megtalálja a kivezető utat.

Nem is volt képes ezen beszédek alapján

határozott programot adni és megjelölni azt az irányt, a melyben ő a földmivelésügyi politikát vezetni szándékozik. De a kormány-párt maga sem tudta, és — úgy hiszem nem is akarta levonni a következtetést abból, a mit mondott, mert a mikor a földmivelési tárca alkalmával érdeklődést tanúsított a földmivelési viszonyok iránt, a midőn minden irányban javaslatokat is tett, midőn a pénzügyi tárca tárgyalására került a sor, a mikor kézzel foghatólag politikusan bebizonyíthatta azt, hogy érdeklődése nem csupán theoretikus természetű, hanem praktikus és hogy ő tényleg segíteni akar Magyarországot sanyarú földmivelési állapotain; akkor történt meg az, hogy az ezen padokról benyújtott határozati javaslatok a bízhatóhozatala, a fátáradó leszállítása ellen mint egy ember szavazott és ezen javaslatokat egyszerűen visszautasította.

Tisza István gr. képviselő ur, azt hiszem, szombati beszédében bennünket politikai orvvadászoknak nevezett. En azt hiszem, hogy orvvadász az, a ki egy tiltott területen vadászik és én megvallozom őszintén, hogy nem tudtam, miszerint azon választókerületnek, a melyekben felléptünk és működöttünk, előre le voltak foglalva, hogy azok talán örökös tulajdonát képezik azon t. pártnak vagy pedig azok általuk bérelt vadászterületeknek.

Ha mi ezt tudtuk volna, akkor legyen meggyőződve, hogy lett volna bennünk annyi lojalitás, miszerint megkérdeztük volna a t. kormány-pártot, mielőtt oda betettük volna a lábunkat. Ha azonban Tisza István gróf t. képviselő-társannak joga van bennünket politikai orvvadászoknak nevezni csak ezért, akkor látva azt a következtetlenséget, a melyet a t. kormány-párt a elkövetett a költségvetési vita alkalmával, a midőn megtagadta a pénzügyi tárca tárgyaláskor szavazata által mindazt, a mit a földmivelési vita keretén belül mondott, mi ezen eljárást legalább is politikai szemfényvesztésnek nevezhetjük.

Nem szóltam volna most fel és nem veném igénybe a t. Háznak türelmét, ha Csáky Albin gróf t. képviselő ur, a kinek egyéni nemes tulajdonait ép úgy, mint a politikai jellemét csak tisztelni tudom, nem reflektált volna beszédemre, a melyet a költségvetési vita alkalmával az általános tárgyalásnál elmondottam.

A t. képviselő ur azt mondja, hogy én említett beszédem keretén belül úgy nyilat-

*Érzem azt a kint, a mely ilyenkor
A fagyos föld keblén átsajog.*

*Nem, nem igaz: nem nyugodtam én meg,
Szívem erre olyan ifjú még;
Irgyilem a tavasznak virágát
És az élet minden örömet.*

*Gyűlölöm a sorsot, mely boldogság
Helyett csak égő vágyat adott;
És remegő kezemmel letépném
Az égről mind a sok csillagot.*

*Összehordám a világnak kincseit,
Meglopnám a napnak sugarát,
Letépném a földnek minden ékét:
Hogy elpasaroljam tereád.*

Az új főispán.

— A „Fejérmegyei Napló” eredeti tárcaja. —

Mig a gazda oda volt, azalatt a gyerekek rendetlenkedtek. A legidősebb földmászott a fára, de levaszekedett; szép, hófehér ruhája csunyán bepiszkolódott s nincs benzin, nincs szegedi szappan, mi tisztára mossa. A középső nem bírt fára mászni; átkusztotta a bokrok alatt s gaz gyönyörűséggel csipegette le a szomszédék Juliskájának illatos málnáját. A leánya sirt, ő kacagott s megette mind a gyümölcsöt. Mikor visszamászott, akkor látta, hogy ruhája csupa por. Juliska bánatában is örült: Megállj!

megmondom édesapádnak, ha megjön! A rozsfü botot fogott: Látod?! Ezalatt a kisebb gyerekek bebujtak a pinceszébe; ott sötét van, ott az Istenke nem lát. Éttek sárgarépát, nekik az is jó volt, ha jobbnak nem juthattak. Mikor aztán összekeverültek, akkor láttak, hogy ruhácskájuk csupa por, piszok, sár. Mit szól édesapánk, ha megjön? . . . En pusztulok a házból, — mond a legöregebb; és úgy tön. A kisebbek remegve húzódtak meg a kuczkóba, amint hallották az édesapa láb-zaját. A gazda megjött s szomorú arccal nézte végig piszkos gyermekeit: . . . Örömmel jöttem haza és szívem melegét hoztam; ürömmel fogadtok ti és rettegéssel

Hosszu időn át árván hagyott városunk és megyénk új ura megérkezett. Régen vártuk őt. Hogy pedig ő jött és nem más, ez bizalommal, örömmel tölt el bennünket. A sziv emberének örökét erőtelj duzzadó kéz ragadta föl s ez a kéz erős, nyugton alhatunk. Nincs mit félnünk a jövőtől; Cátó állítja ki ezután az erkölcsbizonyítványokat. Akinek szennyese van, siessen vele!

Városunk és megyénk új főispánja örömei és karánesebi báró Fiáth Pál. Jó részben ismeretlen a város polgársága előtt. Veszprémmegyei földbirtokos lévén, csak ritkábban fordult meg Székesfejérvárott, közérdek pedig mi sem kötötte hozzánk. Testvéröccse Miklósnak, az eltávozott főispánnak, a bodai kerület új képviselőjének. Született 1850-ben a veszprémmegyei Vörösbényben, mely birtokot akkor atyja Fiáth Ferencz, Veszprémmegyeinek hosszú időn át főispánja — a vallásalaptól birta bérbe. A legkritikább testvéri szeretet fűzte őt mindenkor bátyjához Miklóshoz, mivel

Hangok az éjszakából.

Ira: MIKLER GUSZTÁV.

*Nem bánt az, ha beestett szemekkel
Leskelődik reám a nyomor;
Csak lelkeimnek bizalmát ne vedd el,
Ajkam akkor sors nem káromol.*

*Nem bánt az, hogy engem a dicsőség,
E kaczer lány messze elkerül;
Míg szívemben az eszmék tüze ég,
Nem maradok addig egyedül.*

*S nem keres föl engem az irigység,
Ha gyönyörtől ittas a tömeg,
Csak ha olykor kis szobám kilíncsét
Egy imádott árny zörgeti meg.*

*És megreszket a könyv is kezemben,
Elöttem a betű összefoly . . .
Te vagy itt? vagy csak elfáradt lelkeim
Lát, de szemem nem talál seholt?*

*Te vagy, a kit mérhellen magasra
Helyez télem irigy végzetem?
Óh, maradj még, óh te drága, édes,
Óh, maradj még, mosolyj nekem!*

*Nem . . . Ne mosolyj! — Pusztuló vidékre
Mosolyganak így a csillagok;*

hozam volna, miszerint a néppárt tulajdonképen konservatív párt.

A kik hallgatták beszédemet, vagy a kik fáradságot vettek maguknak, hogy beszédemet elolvassák, nem olvasták ki belőle azt, a képviselő ur mondott, mert én úgy nyilatkoztam, hogy a néppárt programjában a konzervativizmus csiráját fedeztem fel. E között és a t. képviselő ur állítása között pedig egy igen nagy különbség van. Hogy a néppárt programjában benn van a konzervativizmus csirája, azt én akkor kifejtettem és azt hiszem, ha ismétlésekre bocsátok. Én azt hiszem, hogy azon törekvésünk, miszerint az egyházak az egyházipolitikai törvények által megcsappant tekintélyt újra helyre akarjuk állítani, azon törekvésünk, hogy ezen tekintélyt fenn akarjuk tartani, maga a tekintély elvének fentartására vonatkozó törekvés minden esetre egy konzervatív princípium.

Azon törekvésünk, hogy a földbirtokokat védelemben akarjuk részesíteni, hogy állandósítását akarjuk előmozdítani, szintén konzervatív törekvés. Az, hogy az egyházaknak jogait az egyházaknak szabadságát, anyagi biztosítékát fentartani és állandósítani akarjuk, sem egyéb, mint a konzervativizmusnak kifejezése.

Csáky Albin gróf t. képviselő társam azt mondotta és úgy jellemezte a mi pártunkat hogy mi radikálisok vagyunk, azt állította, hogy mi a legmesszebb menő reakciót szolgáljuk és úgy nyilatkozott, hogy mi egy felforgató irányt követünk. Miltözassék nekem, megengedni hogy én ezekre a vádakra reflektáljak és hogy minden egyes argumentumot, melyet itt a t. képviselő ur felhozott, bonckés alá vegyek és azután a t. Ház itéletére bizzam, vajjon nem nélkülözik e vádjai a kellő, a megfelelő alapot.

Azt mondta a t. képviselő ur, hogy az egyházipolitikai törvények revíziója helyesen és célszerűen csak is új bizonyítékok alapján lehet. Hát t. Ház, egészen egyéni felgőgás az hogy vajjon a t. képviselő ur ezen bizonyítékokat tényleg már elbíráltaknak, már letárgyaltaknak, már megzáfoltaknak tartja. Ez a magam részéről is és a párt, melyhez szerencsés vagyok tartozni, ezen argumentumokat, a melyeket mi használtunk, a melyekkel én és elvtársaim élünk, sem elbíráltaknak, sem elítélteknek sem lezáfoltaknak nem tartjuk, és mindaddig, a mi egy szót elbíráltaknak, sem elítélteknek, nem tartjuk, mindaddig nemcsak politikai, de

erkölcsi kötelességünk ezen törvények revíziójáért síkra szállani.

De t. Ház azt a proposíciót tette Csáky Albin gróf t. képviselőtársam, várjuk be, micsoda hatással lesznek ezen törvények. Ha én megvagyok győződve arról, hogy valamely intézménynek valamely törvénynek káros hatása lesz, ha megvagyok arról győződve, hogy annak az intézménynek olyan tartalma, a mely csak káros hatással lehet a közérkölcökre, akkor nemcsak politikai jogom, de politikai kötelességem, sőt erkölcsi kötelességem is az ellen küzdeni és nem szabad összefont karokkal bevárni azt a rossz hatást, a mely azután utólag jelenkezik. A t. képviselő ur azt mondotta, hogy micsoda módon lett az egyházipolitikai törvények revíziójának eszméje a választások alkalmával a néppárt részéről propagálva.

Hát t. képviselőhöz én várom azt, miszerint nekünk megmondassék és itt kifejtessék az a mód, a mellyel mi ezt propagáltuk. Én nagyon jól tudom, mert én is részt vettem a néppárt megalakításában az egész országban, résztvettem, mint szónok számos népgyűlésen és azt tudom, hogy mi akkor, a mikor mi az egyházipolitikai törvényekről beszéltünk, soha más kifejezést, mint „revízió” nem használtuk és a „revízió” kifejezésben benne van a törvényesség, az alkotmányserűségnek az értelme, ebben nincsen semmiféle igazság. Midőn a 48-as párt a 67-es törvények revízióját akarja, akkor ha a t. kormány párt bizonyos törvényeket akar revideálni, pl. az inkompatibilis törvényt, senkinek sem fog eszébe jutni, őt azzal gyanasítani, hogy a törvény ellen igatni akar.

Azt mondotta Csáky Albin gr. t. képviselőtársam, hogy az a mód aláása a törvényhozás tekintélyét. Nem akarok ez alkalommal sokat beszélni a törvényhozás tekintélyéről, habár oszton t. képviselőtársam azon felfogását, miszerint a törvényhozás kétsége kivül a legelső tekintély az államban. De nem tartanám oportunusnak és tapintatosnak ezt most fejtegetni azok után, miket Apponyi Albert gróf a válaszfelirati vita alkalmával mondott, midőn azt a kijelentést tette, hogy ezen törvényhozás tekintélye annyival kevesebb a semminél, amennyivel a valótlanság maga kevesebb a semminél.

Azok az argumentumok, a melyeket a t. képviselő ur előhozott és amelyeket megzáfolni igyekeztem, megdöntik azon állításnak alapját, hogy mi a legmesszebb menő radikálisumot szolgáljuk. De a képviselő ur azt is mondotta,

hogy az, amit mi teszünk, nem konzervativizmus, de igen meszemenő reakció. Ennek bizonyítására úgy nyilatkozik, hogy a néppárt egész programján végighúzódik egy vörös fonál, az t. i. hogy a kormányzás összes intézkedéseit, a törvényhozás összes alkotásait egy egyházi, egy vallásos meggyőződés felfogásának rendeli alá.

Oszintén megvallom, hogy én ezt a vörös fonalat meglátni képes nem vagyok és azért kérem a t. képviselő urat, adja nekünk kezünkbe ezt a vörös fonalat, mutassa meg azt nekünk, hadd tépjük ki belőle, ha ott van. Mert ha a mi programunk az, hogy mi társadalmunk keresztény jellegét akarjuk megővni, hogy a kereszténységen ejtett sérelmeket akarjuk orvosolni; ha mi úgy nyilatkoztunk, hogy a vallásfelekezetek jogait és szabadságát tiszteletben tartjuk és megővni kívánjuk, de viszont a katholicus egyházat megillető jogokat és szabadságokat is követeljük: akkor valóban azt a vörös fonalat, melyre a t. képviselő ur hivatkozott, megtalálni képes nem vagyok, valamint nem vagyok képes megérteni azt sem, a mit ebből kimagyaráz, hogy t. i. nagy küzdelemnek kell ebből fejlődni, küzdelemnek a különféle keresztény felekezetek között is. Hogy lehetséges ez, t. képviselő ur, ha mi a vallásfelekezetek jogait és szabadságát tiszteletben akarjuk tartani, hogyha mi a társadalom keresztény jellegét akarjuk megővni, hogy ebből nagy harc fejlődhetne a keresztény felekezetek közt?

De tovább megyek. Azt mondja Csáky Albin gróf t. képviselő ur, hogy mi egy felforgató irányt követünk és ennek bizonyításául felhozza, hogy mi eszközül használtuk a nép vallásos érzelmeinek feligatását politikai célokra. Én csak azt vagyok bátor egész tisztelettel kérdezni, hogy ki hozta be az egyházipolitikai törvényeket? Mi, vagy a t. kormány párt? Nem az egyházipolitikai törvények által lett-e beledobva a vallási igazgatótságot őrské a társadalomba? Akkor néppárt nem is volt, akkor csak a katholicus naggyűlések foglalkoztak ezekkel a kérdésekkel. Hogyha bűnbakot méltóztatnak keresni, akkor legalább oly bűnbakot keressenek, a mely abban az időben létezett és melyre a valóság látszatával rá lehet fogni azt, a mit a t. képviselő ur a néppártra fog. De azt mondja a t. képviselő ur és Tisza István gróf t. képviselőtársam, hogy az egyház szent jelvényeit felhasználják a politikai korrekteskedésre.

tanulmányait együtt végezte. Atyjuk a nagyműveltségű főur kiváló gondolat neveltető gyermekeit s különös sulyt fektetett a nyelvek megtanulására s a Fiáth bárók németül franczián és angolul folyékonyan beszélnek. Fiáth Pál kilenc éves korában került a jezsuiták kalksburgi kollegiumába, hol batyja Miklós, már egy év óta tanul. Ott elvégezték a gymnasiumot kitünő eredménnyel, az érettségi vizsgát pedig a bécsi Theresianumban tették le. Fesztvérevel együtt a jogtudományok végzésére Pozsonyba küldé őket atyjuk. Fiáth Pál 1868. októberében ment a jogakadémiára s 1871-ben abszoluturumot nyert. Mint joghallgató az egyéves önkéntességet is leszolgálta a 27-ik gyalogrezdnél s letéve a tiszti vizsgát 1870. április 12-én nevezett ki tartalékos hadnagygyá a 19-ik gyalogrezdhez.

Jogi tanulmányainak befejeztével Veszprémbe ment lakni, hol a híres ügyvéd és később alispán Vermes Illés irodájában kezdte meg az ügyvédi gyakorlatokoskodást. Mint ilyen Veszprém megye tiszteletbeli aljegyzőjévé nevezett ki, a következő évben történt tisztujtásánál pedig megválasztott másod-aljegyzőnek. Közben szorgalmasan készült az ügyvédi vizsgálatra. Az élénk és vigkedélyű ifjú bárót szeretete mindenki nyílt, egyenes jelleméért. Gyűlölte az álnok és kétszínű embereket s ha esetleg társaságban találkozott ilyenekkel, tüntetőleg távozott. Szívesen vett részt a mulatságokban, hol mint kitünő tánczoló kedvence lón a veszprémi hölgyeknek. Kedvelte a sportnak minden nemét, különösen a vadászatot. Nélküle nem esett meg egy valamire való vadászat sem, melyre a veszprém megyei főurak vendéget hívtak. Ily vadászatok közben nem egyszer

érte baleset. Egy alkalommal tavaszi szalonka vadászaton egész töltés sörét furdótt testébe. Maig is áll az akai erdő aljában az emlék, hol e szerencsétlenség érte. Teste a fűrésztó vadászatok alatt megéződött annyira, hogy könnyen tűrt hideget, meleget. Ama fiatalos erő és rugékonyság, mely ma is nyulvánul minden mozdulatában sport szeretetének különösen a vadászatnak közönheti, mely iránti szenvedélyét máig is megtartotta.

1873. december 29-én Miklós batyjával együtt a budapesti kir. tábla vizsgáló bizottsága előtt letették az ügyvédi vizsgát. Kineveztetvén tiszteletbeli főjegyzővé, lemondott az aktív jegyzőségéről. Egész a felső-tábla újjászervezéséig részt vett az üléseken. Az 1875-iki országgyűlés megnyitásánál Fesztich Kálmán gróffal együtt ők voltak a legifjabb korjegyzők, mely alkalommal a főrendiháznak egy része jegyzőnek is kandidálta, de kisebbségben maradt.

1878-ban eljegyezte pibéri és vuchini Jankovich Ildát, Jankovich József somogyi földbirtokos nagyműveltségű leányát. Már ki volt tűzve az esküvő napja; anguszus végén kellett volna a menyegzőnek végbennie. Az előkészületek közt mint villám érte a boldog vőlegényt a parancs, hogy mozgósított hadtestéhez azonnal csatlakozzék s induljon le Boszniába. Batyjával, Miklóssal együtt vitték őket, s őt a 72-ik brigádhoz mint szolgálattelvető tisztet osztották be Szapáry mellé. A háborus napok elmúltával sietve tért vissza, mint főhadnagy és megtartotta elmaradt esküvőjét, mely után átvette atyja akai birtokát, melyen azóta állandóan gazdálkodik.

Párját ritkító az a szeretet, melylyel gyermekei iránt viseltetik s nincs áldozat, mit meg

ne hozna az ő érdekükben. Három gyermeke közül a legidősebb a helybeli főgymnasium nyolczadik osztályának tanulója, míg az ifjabb az ő felügyellete alatt végzi tanulmányait egy győregyházmegyei pap vezetésével. Harmadik gyermeke a kis Ildá baronesse, öröme az akai kastélynak.

A gazdálkodás mellett rendkívül tevékeny részt vett Veszprém megye közéletében. Nemcsak bizottsági tag volt, de már 20 év óta tagja a közigazgatási bizottságnak, az állandó és központi választmányoknak s elnöke a megyei mezőgazdasági bizottságnak. Veszprém megye tisztikara főispánná történt kinevezetése alkalmával egy rendkívül díszes albumot nyújtott át neki az összes tisztviselők neveivel.

1895-ben a földmívelési ministerium miniszteri biztosság nevezte ki a „sióberki vizsábályozó-társulat” ügyeinek rendezésére.

Ime ez röviden annak az embernek életrajzi adatai, a kit a szerencsés véletlen éppen a legnehezebb időben állított városunk és vármegyénk élére.

Életéből merített számtalan epizóddal tudnánk bizonyítani azt, hogy milyen szigorú a becsületbeli dolgokban, milyen lelkiismeretes a reábizott teendők elvégzésében s végül, hogy minden tetteiben mennyire nyilvánul minden alkalommal a férfias, hogy ugymondjuk a katonas érely. E helyett azonban csak rövid vázlatot adtuk most életrajzának, tudva nagyon jól, hogy a mi szavainknál sokkal ékező szó-lóban fogja ő maga rövid idő alatt tetteivel beigazolni, hogy milyen jogosak ennek a szerencsétlen városnak hozzáfűzött reményei.

Ha két oly komoly férfit, mint Csáky Albin gróf és Tisza István gróf ily vádat hoz a nemzeti színe elé, akkor nagyon kérem őket, szíveskedjenek konkrét adatokkal szolgálni, szíveskedjenek eseteket megemlíteni, neveket mondani, méltóztatassanak a mi példákat követni, kik akkor, mikor a választási visszaélésekről beszéltünk, neveket említettünk, neveket és időpontokra hivatkoztunk, szóval kézzelfoghatólag bizonyítottuk állításainkat. Mert ha tényleg megtörtént az, a mit a képviselő ur mond, akkor ezt nekünk határozottan tudniuk kell, hogy mi dezavualhassuk mindazokat, a kik ily eszközökkel éltek, kimondhassuk, miszerint azok pártunkhoz nem tartoznak, mert nem akarhatjuk azt, hogy minket ilyen eszközökkel kompromitáljanak, akkor nekünk kötelességünk figyelmeztetni a püspöki kart, hogy mint fenhatóság haszon oda, hogy ily dolgok meg ne történjenek s a lelkeskedő papság ily tagjait fenytse meg, büntesse meg. S minthogy mi ezekkel semmi szolidaritást nem vállalunk, az ez argumentumokra épített vádat, hogy mi felforgató irányt képviselünk, egész tisztelettel, de határozottan visszautasítjuk.

Azt mondja ő is, a t. kultuszminiszter ural együtt s ezzel magát és az egész nemzetet is megnyugtanni igyekszik, — hogy a néppárti mulékony tünemény, ártatlan gyermekbetegség, melyet felültek ritkán kapnak meg s ha meg is kapják, hamar kigyógyulnak belőle és semmi jelentősége sincs. Ha ez így van, hogy történetelt meg az, hogy a választásokon szuronyerőket mozgósítottak ellenünk? Hogy lehet az, hogy midőn a néppártot megalakítottuk, a legfontosabb alkotmányos jogunkat, a gyülekezési jogot jóformán felfüggesztettük? Hogy lehet, hogy az egész kormánypartú sajtó mindennap ellenünk lép fel és hogy a kormánypart oly oszlopos tagjai szükségesnek tartják az argumentumok ily halmozásával lépni fel ellenünk. Ezt nem értem és kérem a t. Házat, méltóztatassanak nyugodtabban bevárni a gyermek betegség elmúlását.

Azt mondta Csáky gróf t. képviselő ur, hogy a választások alkalmával felmerülő események majdnem kivétel nélkül pártszempontból ítélhetnek meg, s hogy a kisebbségben maradt pártok vereségük okát soha em keresik örmagukban, hanem a többség eljárásában. Megvallom, az előfordult, de csakis ennek tulajdonítandók esetleges politikai veszteségeinket, azt el nem fogadom, mert minden körülmények között az igazságság alapjára kell helyezkednünk. Csak egy példával ilusztrálom, hogy mi igazságtalanok nem vagyunk. Kijelentem, hogy Kecskeméten, a hol a pártunk vezére, Zichy Nándor gróf maradt kisebbségben a választás, a legnagyobb korrektséggel, tapintattal és törvényességgel történt. Azt hiszem ez lojális nyilatkozat és megcáfoja azt, hogy mi mindent pártszempontból fogunk fel.

Csáky Albin t. képviselőúrsam után Eötvös t. képviselő ur szólalt fel, ki a konzervativizmusról olyan definíciót adott, melyet el nem fogadhatok. Szerinte az nem más, mint udvari érdekek istápolása, osztrák érdekek előmozdítása a kormányzati teljhatalom megerősítése a jogosult nemzeti törekvések háttérbe szorítása. Ez nem a konzervativizmus deficiója, hanem a reakció képe, jobban mondva a konzervativizmusnak torzképe — és olyan torzkép, mint a mai liberalizmus torzképe az igazi liberalizmusnak, mert ez a teoriában nagyon szépen hangzik és igen ideális, de a praxisban nagyon is reális. En magam részéről csak erős nemzeti konzervativizmust képzelek. Ne higgyék, hogy a konzervativizmus az én ideálom. En csak mint átmeneti rendszert tartom indokoltnak. Csak mint gyógyszer, és nem csak akkor, ha a liberalizmus tulesapong, ha belőle radikalizmus lesz, hanem akkor is, ha a liberalizmus kinövéséi által a társadalmi és politikai erkölcsök oly mélyre süllyednek, mint ma. És mivel a kormány ez ellen nem tesz semmit, de hallgatóság beleegyezni látszik mindabba, a mi e házban e téren történt és történik; mert a választások által a parlamentarizmust, a kormányformát ezen legideálisabbját kompromitálták: bizalommal iránta nem viseltetvén, a törvényjavaslatot nem fogadom el.

Él az Isten!

Él az Isten! Ez a felkiáltás tolu önkénytelenül mindazoknak ajkára, a kik évtizedeken keresztül hasztalan kerestek védelmet a rendőrség gonoszságaival szemben; a kik sirva, vagy ökölbe szorított kézzel hallgatagon tűrték a hivatalos erőszakok számtalan sérelmét. Évtizedeken keresztül hiába fordultak panaszaiikkal bárhova, nem kaptak elégtételt soha. Az emberekben már megingott a hit. Nincs igazság a földön! — ez volt az általános panasz.

Most midőn hazug állásaiából egymásután bukna le a bűnösök, az emberek hálátelen emelik szeméiket az égnek: *Él az Isten!* az igazságos Isten, a ki a jókat megjutalmazza, a bűnösöket pedig megbünteti.

Valami édes megnyugvás tölti el a kedélyeket az igazság érvényesülésének láttára s mint lidércnyomás alul ugy szabadulnak fel a kedélyek, a midőn látják, hogy egymásután kerülnek hurokra a bűnösök. Az igaz emberek örvendeznek, a bűnösök remegnek!

Jellemző, hogy mennyire erkölcsi nyomorékok ezek az emberek. Egyik sem akarja belátni, hogy elérkezett a leszámolás ideje, a midőn bűnhődnek sokszoros bűneikért; egyiksem a a végzet, az örök igazság érvényesülését látja a dolgok fejlődésében, hanem oly véletlen működését, a melyet ők hajlandók szerencsétlenségnek betudni. Pedig az ő életük és erkölcselenségük magában viselte a végkifejledést. „A rossznak elitélése késhetik, de oly bizonyos mint maga a halál.” Csak az idő nem volt előre meghatározható, csak azt nem sejtették, hogy kiáltal fog minden dolguk napfényre derülni, — de azzal számot kellett volna vetniök, hogy előbb utóbb be kell következnie bukásuknak. Százán és százán ismerték el dolgait, de a ki tudott volna elenöknben fellépni, az nem akart, a ki akart volna, az nem tudott, vagy nem mert. Az egész természetes, hogy kellett akadnia olyan embernek a ki tud is, akar is ellenök fellépni s csak az is véletlen, hogy lapunk volt e faktor. Nem véletlen ez az ő esetük, ez a bűnök tragédiája, ez a nemezis:

Az új főispán.

A sok bűnös természetesen hajlandó szerencsétlenségnek tulajdonítani azt a véletlent is, hogy éppen ebben a zivatáros időben veszi át a város kormányzatát *Báró Fiáth Pál* mint új főispán. És részben igazuk van! Nagyon szerencsétlenség abban, hogy a főispán maga is olyan ember, a ki legfőbb kvalifikációnak tekint minden embernél a *becsületet*. Bizony nagy szerencsétlenség reájuk nézve az hogy nem jött most ide főispánunk egy kiskoru elméjű, gyöngye jellemű ember, a ki oda linczolatnának szemetes szekerek elé, hogy segítsen nekik a kátyuból való kivergődésben. Bizony nagy szerencsétlenség, hogy mind e tulajdonságok helyét az új főispán becsületes, hajlithatatlan jellemű vasszigoru ember, a ki nem csak akar, de *tud* is ahhoz, hogy a mi rettenetes állapotaink segítsen. Érthető tehát a jajveszékelés, hogy miért került ide éppen most egy ilyen rettenetes ember, aki minden áron igazságos, és becsületes adminisztrációt követel.

Az új főispán előtt szerdán márczius 31-én délután 5 órakor tisztelgett a város tisztikara *Havranek* József polgármester vezetése mellett. A városház nagytermében gyűltek össze a tisztviselők, a kik midőn az új főispán báró *Fiáth Pál* megjelent közöttük, harsogó éljenzében törtek ki. *Havranek* József tolmácsolta ismeretes ékeszszólásával a tisztikar örömét, hogy báró *Fiáth Pál* személyében üdvözölheti az új főispánt. Nagy hatást, sőt a bűnösök körében nagy *megdöbbenést* keltett a főispán válasza, melyben kijelentette, hogy a tisztikart családjának tekint, a melynek mint családapa, ő a feje. *Megkivánja azonban, hogy a család minden tagja becsületét tartsa mindenek fö-*

lött szeméi előtt, mert a ki becsületét beszenyenezi, azt a családból kitagadjá.

A beszédet nagy rémülettel hallgatta nem egy a tisztikar közül, mert ebben a pár szóban benne volt az ő ítéletük.

Ha más lett volna a főispán és nem *Fiáth Pál* báró, vagy ha esetleg pár hónap muiva nevezik ki, ugy remélhették volna még, hogy menekülnek a bajból, de így el van zárva előttük a menekülésre az út, mert az egyedüli a kire még számítani reméltek, belépésének első perzeiben kijelenti hogy a ki becsületét nem őrzi mindenké fölött, azt kitagadják. S a korumpált családnak tagjai közül a bűnösök érezték, hogy ők a kitagadottak közé tartoznak.

Mig a lelkiismeretes tisztviselők előtt az új főispán megjelenése ugy tünt fel, mint a várva várt hajnal, mint az éj után fölkelő nap első sugarai; addig a bűnösök fölött eddig ragyogó nap eltűnt a láthatár mögött és most a borzalmas éj következik reájuk.

A polgármester nem tagadja környezetét előtt, hogy utolsó reményei is eltűntek aziránt, hogy tovább is vihesse Székesfehérváron a vezérszerepet. Az új főispán egyénisége s fellépése meggyőzte őt arról, hogy ezuttal emberére akadt. Ez nem az az ember, akit ő felhasznalhatna. Egy időben büszkén mondotta barátainak, hogy *eddig minden főispánt az orránál vezetett!* Ugy látszik azonban, báró *Fiáth Pál* nem sorozza ez emberek közé, mert a bemutató után nagyon lehangolt volt. Nem titkolja, hogy *nincs meglegedve az új főispánnal*, erős kritika tárgyává tette nemcsak képességeit, hanem modorát és fellépését is. Mi, akik ismerjük a polgármestert, éppen ebben az elégedetlenségben látjuk legnagyobb biztosítékát annak, amit rég óhajtottunk, hogy báró *Fiáth Pál*ban olyan embert nyert Székesfehérvár, a minőre már régóta nagy szükségünk van.

A polgármester a főispán megérkezése után szívesen elmenne nyugdíjba, s csak büszkesége tartja még állásában. Bizik nagy és furfangos eszében, hogy még ő kerül bármilyen uton is a főispán fölé.

A kifejezett rossz kedv jelzi, hogy nem nagy ez az önbizalom, de szerinte érdemes, hogy fölvegye a harcrot az új főispánnal. Csak aztán meg ne bánja!

A városban különben rendkívül jó hatást keltett a főispán erélyes föllépése s mintha az utolsó kétely nagy terhétől is megszabadultak volna az emberek. Könnyebbülten sóhajtanak fel: „Hála Istennek, hogy végre megjött a mi emberünk.”

Előre látható, hogy a főispán instillációján még eddig nem tapasztalt lelkes ovációknak lesz központja.

Hurokra került Mephisztó.

A polgármester érthetetlen tétovázása arra kényszerített, hogy lapunk legutóbbi számában egyenes kérdést intézzünk a polgármesterhez az iránt, hogy meddig ül még hivatalában a rendőrség legerkölcstelenebbje?

Az egész város, sőt maga az illető tisztviselő is tudta, hogy ez a mi kérdésünk *Hegyi* János t. aljegyző, rendőrségi nyilvántartóra vonatkozik. Ez az általános vélemény a legkétségbevonhatlanabb bizonyítéka annak, hogy ez az ember milyen régen *megérdemelte* volna nem csak az elcsapatást, hanem a börtönt is. Ez az ember 31 éve áll a rendőrség szolgálatában és ha viselt dolgait valaki megírná, világírhírű bűnügyi regényt adna a közönség kezébe. *Egyszerűen hihetetlen dolgokat* követett el, a melyhez hasonlókat rendőrségi közeg esetleg még valahol a világon elkövethetett, de az bizonyosan az első esetben már a hurokra került. Csak is

itt, a mi rendőrségünknel történhetett meg, hogy egy ember 31 évig a gaztetteknek egész sorozatát követhette el a nélkül, hogy ellene csak egyetlen egyszer is fegyelmi eljárást indítottak volna. Ez az ember még ma sem akarja hinni, hogy elérkezett a bünhődés ideje és még mindig reménykedik, hogy megfogják menteni, mert a mint ő maga mondta, ha ő neki mennie kell, akkor még többen is menni fognak!

Hegyvi viselt dolgai oly utálatosak s oly erkölcstelenek, hogy azokat e lap olvasói előtt részletezni sem lehet. Egyike a légnymorultabb erkölcsű embereknek, a kik valaha is hivatalt viseltek. És midőn 31 éves multja elének tárul, s halljuk az egész város felháborodását ez ember viselt dolgaival szemben, akiről alig van ember ebben a nagy városban, a ki valami gazságot ne tudna, akkor méltán vetjük fel azt a kérdést, a m lyet a főkapitány viselt dolgaival kapcsolatban felvetettünk: Hát a polgármester ur erről nem tudott? Nem tudott anyit sem mint a mennyit egy szolgáló lány is tud Székesfehérváron? Nem ismerte egyetlen dolgot sem Hegyinek? Nem mentek hozzá sohasem panaszsra, s ha igen, miért nem indított fegyelmi eljárást ez ember ellen? A közérkölcösöseknek ez a drótférge 31 éven keresztül háborítlanul üzhette garázdálkodását anélkül, hogy valaha is fenytékben részesült volna. Hát ki állott a háta megett s miért tűrték viselt dolgaikat? Azsiában sem mehet büntetlenül 31 éven át ilyen dolog. Hogyan ment akkor itt, nálunk, a civilizált jogállamban?

De van még egy kérdésünk. Miért várja be a polgármester minden alkalommal, hogy mi jelöljük ki a bünösöket? Miért várja meg, hogy lapunk a nagyközönség előtt legyen kegytelen minden egyes bünös kiadása iránt interpellálni? Nem látja mennyire lealázó hivatalára, hogy az egész leleplezéseket eddig is mindig mi vezettük s most is nekünk kell figyelmeztetni kötelességeire? Elvégre is már több három hetinél, hogy a rendőrség dolgaira figyelmeztetve lett, hát nem tud, nem akar, vagy nem mer meglátni minden bünöst? Miért lép csak akkor sorompóba igért erélyével, mikor már elkerülhetetlen?

Mi bízunk a polgármester tett ígretében s bizott benne a közgyűlés is. De az igért erélyt eddig csak akkor láttuk akcióba lépni, ha lapunk által arra kényszerítve volt. Gondolja meg polgármester ur, hogy a város közönsége ezeket a dolgokat nagyon furcsán indokolja, a mely indok alapján napról-napra nő ellene az elégtelenség.

Tudomásul vesszük, hogy felhívásunkra Hegyi Jánost felfüggesztette, s ellene a fegyelmi eljárást elrendelte, de azt már igazán nevétségnek tartjuk, hogy e vizsgálat vezetésével is Keresztes tanácsost bízta meg.

Az egész város kaczagott már akkor, midőn a főkapitány vizsgálatával ezt az öreg urat bízta meg, és mindenki bohózatnak a nyilatványt látta ebben az intézkedésben.

Igazán kíváncsiak vagyunk micsoda érelyes dolgai predestinálták Keresztes tanácsost arra, hogy ő legyen egy félszázados bünös rendszernek a vizsgáló bírója? Miért nem tette le az ügyeket Tóth főjegyző kezeibe, a kít a nagyközönség legszívesebben látna a vizsgálat élén?

Nem akarjuk, hogy az egész ügyből bohózat legyen, azért méltóztassék egy kicsit tájékoztatni magát polgármester ur a közönség hangulatáról, mert csodálatosképpen intézkedései annyira hiával vannak a helyi viszonyok ismeretének, mintha az utolsó két évtizedet nem is mint Székesfehérvár polgármestere, hanem mint amerikai ültetvényes élte volna át tul a tengeren.

Kérjük legyen óvatosabb abban, hogy mit tesz, mert ha egymásután ilyen szerencsétlen tájékoztatással cselekszik, a polgárság kebelében igen veszedelmes gyanunak veti meg alapját.

A minorum gentium.

A polgármester nagy eréllyel indult neki a rendőrségnek legutóbbi lapunk buzdításai alapján.

Mindenek előtt elutazott Budapestre. Ez jó volt, egy napi gondolkozási időre, mert tudvalevő, hogy a gyorsaság és az erély megdolandó dolog. A mikor Budapestről hazajött, akkor már egyuttal határozott is.

Először is Hegyi Jánost állásától egy rendkívül erélyes ukáz kíséretében felfüggesztette. Vizsgáló biztosul Tóth István városi főjegyzőt nevezte ki. Ugy látszik azonban később megdölgölte s ez erélyes ember mellözésével a jó Keresztes bácsi nyakába sózta ezt az ügyet is, mivel tudvalevő dolog, hogy az ilyen vizsgálatok a nyugdíj felé vágyakozó öreg uraknak való szórakozás.

És hogy egy lépéssel tovább menjen, Száller Györgyöt a rendőrségtől kitette végrehajtónak, helyére ifj. Laczkovits Józsefet nevezvén ki. Ugyancsak Wéber Gusztáv biztost is végrehajtónak tette, helyére pedig Zákias Miklóst helyezte.

Valóban nem értjük, mely czélból történt e fölcserelés? Nem értjük, hogy Szállert miért tette más munkakörbe, mikor ellene fegyelmi eljárást kellett volna megindítani s fel kellett volna állásától függesztetni. Ezek olyan érthetetlen intézkedések, a melyben nem a kérelhetetlen szigor, hanem a legmesszebb menő elnézés látjuk. Már pedig mi nem elnézést, hanem vasszigort várunk, a mely könyörtelenül üldözi a bünösöket.

Ezuttal Száller Györgyre hívjuk fel a polgármester erélyét s elvárjuk, hogy nevezettét állásától haladéktalanul felfüggeszti.

De reméljük, hogy nem várja azt tőlünk, hogy a többi bünösöket is egyenként megnevezzük. Megtalálja ő valamennyit, a járlatok körül érdemeket szerettek is.

Ne álljon meg pihenőre minden egyes bünösnél, mert a polgárság izgatottan várja, mikor telik be a névsor. Még sokan vannak a rendőrségnél, a kiket nem ragadott torkon a vaskéz. Rajta, ne habozzék, mert a rendőrség után más téren is szükségünk van az ő takarítására. De mi nem vagyunk türelmetlenek. Bevárjuk a fejleményeket; tudjuk, egyszerre nem lehet mindenkivel végezni, de a rendőrséggel már rég tisztában kellene lennünk, mert az ilyen habozás árt nemcsak hivatali tekintélyének, de a közérkölcösösek is.

Mi mellette vagyunk, támogatjuk a legnagyobb jóindulattal, de már szeretnénk, ha egyszer helyzetének magaslatára emelkednék.

A rendőrség bandája.

Ha majd valaki, midőn már teljes lesz a bünlajstrom, összegezi a mi rendőrségünknek viselt dolgaikat, olyan bünhalmazat fog előtte föltárulni, a melyhez hasonlót még semmiféle bünpör nem nyújtott. Ellehet mondani, hogy egy-két ember kivételével valamennyi résztvett a manipulációkban.

Az a jellemző, hogy évek óta mindenki tudott többet kevesebbet ezekről a visszaélésekről, de azért soha nem akadt egyetlen ember sem a kiben elegendő erkölcsi bátorság lett volna ellenük fellépni.

Évek óta tudott mindenki arról, hogy Polcser Péter alkaptány milyen nagy száka a rendőrség többi tagjainak a szemében s hogy hányszor rögtönzött az egész banda nagy rémulétre olyan szcenákat, hogy valamennyinek a háta borsódzott bele. El is követtek mindent, hogy Polcsert lehetetlenné tegyék — és ez mutatja, mily vakmerő volt az egész banda — hét évi szolgálati ideje alatt kilenc fegyelmi eljárást indítottak ellene, mindannyiszor azonban tisztán, hattuyfehéren került ki egyéni tisztessége és hivatali lelkiismeretessége a vizsgálatból. A gondolkodó embernek rögtön szembeütöhet, hogy mennyire fedezett állásban

voltak a többi bünösök, hogy ellenök 31 éven át sohasem volt fegyelmi eljárás vezetve. míg Polcser Péter ellen, a kire a gyanunak még árnyéka sem vetődik e botrány közben, kilencszer kísérelték meg, hogy lehetetlenné tegyék.

Természetes, hogy ilyen körülmények között a bünösök még ma is vakmerően reménykednek, nem csak hogy a bünhődést elkerülik, de még abban is, hogy nyugdíjhoz jutnak. Nem tudjuk, ki áll ennek a bandának a háta megett, de reméljük, hogy rövid idő alatt megleljük e nagy bátorságnak az okait és akkor ha másképpen nem lesz lehetséges egy országos botrány felidézésével fogjuk elvágni azt a mentő fonalat, a mely őket a pocsolyából partra akarja vonni.

Egész Székesfehérvár polgársága örködik a vizsgálat fölött s mindenki e válságos viszonyok között valóságos detektiv lett. A közérdek tömörítette az embereket és valamennyien azon vannak, hogy ettől az átkos rendszertől szabaduljanak. Ez a közös erő sikerre is fogja vezetni minden bizonynyal törekvéseinket. Különösen azóta bízunk ebben, mióta megjelent közöttünk az új főispán báró Fáyth Pál, a kinek személyisége a legtöbb garanciát nyújtja nekünk arra nézve, hogy rövid idő alatt csend és mindenek fölött rend lesz a városban.

A vizsgáló-bizottság.

A vizsgáló-bizottság tagjai, dr. Szabady József, Kovács István, Kövessy István, Farkasdy Dezső, Dietrich Szilárd, Dieballa György, dr. Fanta Adolf és dr. Saára Gyula tegnap délután jöttek először össze és Kovács Istvánt megválasztva elnökül, megkezdtek működésüket.

Az első napon a rendőrség ügykezelését vizsgálták át, ahol nagymérvű rendtelenséget találtak, illetve rendkívül nagy rendszertelenséget.

A bizottsági tagok közül többen a legnagyobb méltatlankodásuknak adtak kifejezést, mivel az egész rendőrség működése nélkülözi a hivatalos beosztást s így már az első napon megállapították, hogy ha mindent megakarnak lelkiismeretesen vizsgálni, úgy három-négy havi munkára is van szükségük.

HIREK.

— **Katonai eskütel.** A székesfehérvári V. honvédkerület kötelékébe tartozó ez évi pottartalékosok holnap vasárnap reggel 9 órakor teszik le a vásártéren erre az alkalomra felállított oltár előtt az esküt. A szent misét Láttes György belvárosi káplán tartja.

— **Kinevezés.** Ségény-Marich Géza a csoóri, réti és gusztusi uradalmának összevezetésével megbízta, illetve tisztartóvá kinevezte Édes István kasznárt.

— **A főorvosi állás ügye.** Már négy hónapja, hogy a főorvosi állás üresedésben van, a pályázat határideje most járt le. Az állásra összesen öten folyamodtak, kik között egy vidéki is van. A székesfehérvári orvosok közül benyújtottak folyamodványt: dr. Bierbauer Viktor, dr. Arokai Antal, dr. Lauschmann Gyula és dr. Palánszky. Vidékről, Hódmező-Vásárhelyről az állás elnyeréséért folyamodott dr. Fáyth (Fajtsik) Dezső.

— **Ulések a megyénél.** Április hó 10-én községi jegyző nyugdíjválasztmányi ülés, 12-én állandó választmányi ülés, 13-án közigazgatási bizottsági ülés és 14-én pedig számonkéréséki ülés lesz a megyeház kisternében.

— **A villamos vasút ügye.** Tehát csakugyan komolyan kell venni a Székesfehérváron építendő villamos vasút ügyét, melyre Nagy Ignác ügyvéd és Mayer Zoltán vasutépítési tisztviselő kértek előmunkálati engedélyt a kereskedelmi minisztertől. A miniszternek jóváhagyási engedélyre 1 évi előmunkálatokra tegnap érkezett meg a városhoz. A villamos vonat építési tervezetének iránya a következő: a déli vasút állomásától az apáca, az új, a Széchenyi-utcákon, a Vörösmarty-téren. Kos-

suth és kórház-utcán, a piac-téren, a nádor-utcán, a vásártér, a lovasberényi uton egész a szőlőhegyig, onnan a fiskális dűlőn a budai-utón át a Vörösmarty-térre.

— **A tankütelesek összeírása.** A városi tanács rendelete folytán az 1897/98. tanévi tankütelesek összeírása április 12-én veszi kezdetét. Az összeírás fogantatásával megbízták: a belvárosi tankerületbe *Szirbek József és Szeib István*, a palotavárosi I. tankerületbe *Nyékli Jenő*, a II. tankerületbe *Vida Dezső*, a tóvárosi tankerületbe *Sólyom Lajos*, a vizivárosi tankerületbe *Gyuritsk Márton*, az öreg-utcaiba *Óvári Varga Dániel*, a zámoly-utcaiba *Pausch Rafael* és az olaj-utcai tankerületbe pedig *Eördeogh Mihály*.

— **Megbüntetett hanyagság.** A rendőrség nagyon erélyes büntetést szabott *Gróf Imre* székesfehérvári lakosra, mert szerdán, márczius 31-én a beti-vásáron vett kóvér dísznót a volt tulajdonosa nevével nem iratta a saját nevére. Ezen hanyagságáért 40 frt pénzbüntetésre lett elítélve.

— **Becsületes megtaláló.** Nem tartozik a mindennapi események közé, hogy ha valaki nagyobb összeget talál, azt ne tartsa meg magának. Ritkák már az olyan becsületes emberek, kik a talált tárgyat visszaadják. Ilyen ritka becsületes ember *Bognár Károly* törvéyszéki szolga. Tegnapelőtt csütörtökön a székesfehérvári postaépület előtt talált 110 frtot, melyet daczára annak, hogy a megtalálásnak senki nem volt tanuja, mégis a pénz gazdáját kipuhatolta és visszaadta. A pénzt *Reimtz Lajpót* vesztette el.

— **Nevét megváltoztatni akarta.** A belügyminiszter *Danczinger Izidor* székesfehérvári lakosnak nem engedte meg, hogy nevét „*Detre*“ re változtathassa, mert ezen név nem magyar szó.

— **Államsegély.** A battai róm. kath. iskola javára 60 frt államsegélyt adományozott a közoktatásügyi miniszter.

— **Sertésvész a megyében.** Mány és Bicske községekben a sertésvész kiütött. A kellő óvintézkedések megtétek. Martonvásáron pedig — mint értesülünk — kedvező kimenetellel megszűnt a sertésvész.

— **Egyházi szerek, zászlók, miseruhák, keresztuti- és oltárképek, csillárok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánljuk Sziüts és társa, a bibornok-érseki és Magyarország hercegprímásának udvari szállítói. Budape. ten, IV., Kossuth Lajos-utca.**

* Van szerencsém a nagyérdemű vevő közönség b. tudomására hozni, hogy a tavaszi idényre a legszebb és legdivatosabb női ruhakelmék és kész felöltők rendkívül nagy választékban magérkeztek. Bátorodom becses figyelmébe ajánlani üzletemet megtekintés végett, hol meggyőződést szervezhet, hogy ugy választék, valamint árak tekintetében bármely fővárosi kereskedővel versenyképes vagyok. Becses látogatását elvárva tisztelettel *Steininger Sándor, Székesfehérvár, Nádor-utca 19.*

Irodalom és Művészet.

Színház.

Csütörtökön „A kis molnárné“ operette került színrre Deákné *Vlad Gizella* jutalomjátékául, nagyszámú közönség előtt. Azon kellemes és élvezetes esték, melyeket *D. Vlad Gizella* minden tekintetben művészi tehetsége adott, sohasem lesznek kitérülve a székesfehérvári színészeti emlékeiből. Nem kell az ő művészetét dicsérni, magában hordja már az a dicséretet. Véleményünk mindig az volt: az ő tiszta, kellemesen csengő hangja s elsőrendű művészi játéka nem vidéki színpadra való, ott annak a helye, a hova már szerződött is: egy fővárosi állandó színházban. Ott majd megfogják

érteni, hogy mije ő a magyar színművészetnek: egy gyöngye. „A kis molnárné“ ban is egy művésznőhöz illően játszott. Tisztelettel elhalmozták szebbnél-szebb virágokkal s babérokoszoróval. Megérdemli! A többi szereplők is elég jól játszottak, különösen *Zoltán Ilon* (*Celesta*) és *Gergely Giza* (fejedelemlő) tünnek ki a művésznő mellett játékkukkal, ugyszintén *B. Szabó József* és *Balogh István* is.

Pénteken ismét jutalomjáték volt *Arkosí Vilmos* a társulat baritonistája részére. Ez alkalommal félhelyárrakkal színrre került „A gyimesi vadrig“ nagyszámú közönség előtt. A szereplők ezen remek népszínműben ismét mind jól játszottak, különösen *D. Vlad* (*Gizella*), kinek kedves játékaival alig tudott betelni a közönség. A jutalmazandó *Arkosí Vilmos* és kitett magáért a *Gyurka* szerepében. G—r.

A lourdesi Novena. A bold. Szűz tiszteleinek legkedvesebb könyve: A lourdesi Novena jelent meg 2-ik kiadásban. Kilencz napra felosztva közli a lourdesi esemény történetét, közbeszótt vallási fejtegetésekkel; aztán megfelelő imákat tartalmaz, s befejezésül több csodás gyógyulási eseteket. A „figyelkben“ imák vannak reggelre és este; ajátosságok a szűzmisére és a szentségekhez való járulásra; végül a hémom nyilvános litánia. Imakönyvünk is használható elmélkedési könyv, alkalmas minden időre, különösen május havára; oktató részében a bold. szűz tiszteletére való legszélesebb tudnivalókat közli, hitbuzgalmi részében pedig kedves elmélkedések közöt oly történeteket ad elő, melyek mint legújabb keletű nyilvános csodák, kiváló hatással vannak az olvasóra. Legfőképen mint az ajátosságoknak olyan alakja érdemli meg a kiváló figyelmet, melynek gyakorlása folytán igen sokan tapasztaltak csodálatos eredményt testi bajokban és leiki szenvedésekben. Ara füzve 60 kr., kötve 90 kr. A mű kapható *Adjutus Secundus* utján, vagy pedig *Reizer János* könyvkereskedésében *Szalmíron*.

INNEN-ONNAN.

Beszélgetés a Lövölde-utczában.

Személyek: Geniusz és egy városatya.

Városatya:

Miért bússz Geniusz, mi bántja lelkedet; Szemed könnyvel mért van tele, miért vagy oly levert?

Geniusz:

Levert miért vagyok, csodálkozom, hogy kérdezed Mert várt városatya vagy, tudod, mi történt A közgyűlésen. De ha nem válnál ez egyszer out. Halld tölem, elbeszéltem én neked most. Ezen utczát, a melyben állunk és beszélgetünk, Uj névvel illeték, „Lövölde“ néven Hívják ezentúl. Így határozának a minap Magyar ajku atyái e városnak. Nem volt nekik elég, hogy csufosan jelölték még Lövöhelyüket, s most e helytelen szót* Utczára is ráadják, hogy világgá hirdessék: Pató Páluk világa nem tint le még; Midőn Virág lakott itt és a kedves Anyósom Gyakran valék náluk s mindig örültem, Mert láttam szép munkáit e város lakosinak. Kik költőkre is büszkék valának. De hálát nem utál a nagyok unokáinál A két költő, kik sok szépet miveltek. Elég nagy számmal volt nagyon sokat tudó ember A gyűlésen, de egyik sem tudá azt, Hogy hálát adni szép erény és tartozunk nekik Sokkal, kik fáradoztak értünk egykor, Midőn Damokless kardja függött a haza felett. En elmegyek most más vidékre, hol vigasztalást Nyújt bánatos szívemnek látni majd azt, Hogy itt-ott még tudnak szeretni engem.

Városatya:

Ne hagyj végképp bennünket el, jöjj el ismét közénk: Hidd el nekem, e városnak atyái az napon, Midőn gyűléseztek, sok munkát végezének el.

* A da-de mesterséges képzőkkel alkotott szók egészen helytelenek. Lövölde helyett lövöhely vagy czéllövöhely, kórda helyett kórház, zárda helyett kolostor, tanoda helyett iskola használandó stb.

»Lövölde«-szóra nem ügyelhetek tehát sokat. Felírva nincs e rossz képzésű szó még és ha jösz. Nem olvasod sehol, mert lesz gyűléseünk és azon. Fölvetjük ujra a kérdést és bizavát mondhatom. Törökvesed a Geniusz nem lesz hasznatlan. Virágról, vagy Anyósról fogjuk elnevezni majd Ez utczát, melyben ő mily jó, hogy megtaláltalak.

Geniusz:

Ha így lesz, akkor ismét eljövök közetek, Mivel egyébként e város kedves nekem.

(Kemény feltételhez kötött ígértét kimondván: Geniusz, rá rögtön eltűnt; a városatya pedig nagyot búsan a városháza felé ballagott.)

Közl: Tibulus.

Törvénszék.

— **Gyermekgyilkos anya.** A legundokabb bünt követte el *Kovács Mária* bodajki születésű 21 éves cselédleány 1896. december 31-én éjjel. Budapesten szolgált akkor s erkölcstelen, megtévedt életének gyümölcseül a nevezett napon éjjel egy ép, egészséges fiugyermeknek adott életet. Terhes állapotát az utolsó pillanatig el tudta titkolni. A gyermeket a megszülése után azonnal a II. emeleten levő cselédszobája ablakán a szomezódás üres telekre dobta. Alávaló tettének nyomára másnap rájöttek s a törvénszék elé állították, mely öt egy évi börtönrre ítélte.

— **A verekedés eredménye.** A székesfehérvári törvénszék most végzett *Leocsés József, Arany János* és *Skóda János* a mult év február 13-án a szőlőhegyen történt verekedési ügyével. Az eredmény az lett, hogy *Leocsés József* súlyos testi sértésért 6 hónapi, *Skóda János* pedig 8 napi börtönt kapott, míg *Arany János* felmentetett.

— **Végtárgyalások.** A sz.-fehérvári kir. törvénszékénél megtartandó bünyügyi végtárgyalások április havában a következő napokon tartatnak: 1897. April 3-án *Móroc Pál* és neje *lopás bünt.* Moharos *Ferencz* test sért. bünt. April. 6-án *Antal János* zsarol. véts. kísér. ifj. *Kalmán István* test sért. véts. April 7-én *Spreicz István* mag. lak. sért. bünt. Bernáth *István* ember ölés véts. April 10-én *Hratzki János* s tsa. test sért. véts. April 13-án. idb. *Rekettyei István* nyilv. rág. véts. Heiszler *Ferenczné* s tsa. hárm. vád. bünt. April 14-én *Teller Márton* s tsa. test sért. bünt. és véts. April 21-én *Bors Péter* s tsa. test sért. és közz. e. kih. April 24-én *Kovács Imre* test sért. bünt. Szabó *Józsefné* emb. ölés véts. April 27-én *Takáts István* test sért. bünt. *Varga Gyula* hat. ellen. erősz. bünt. April 28-án ifj. *Radosza Ferencz* testi sért. véts. *Csizmadia János* köz. okirat ham. véts.

VEGYESEK.

□ **A biblia másolata.** A könyvnyomtatás föltalálása előtti időkben, mikor a könyveket jámbor barátok szép gothikus írásban, tarka inicziálékkal diszes lapokra kézzel másolták, egy-egy könyv elkészítése jó hosszu időig tartott, néha több évtized is kellett hozzá, sőt van egy kéziratoss biblia, melyen a másoló teljes felszázadig dolgozott. A kitartó másoló egy *Guido de Jars* nevű szerzetes volt. A kéziratoss levő jegyzés szerint 1244-ben kezdett a munkához és csak 1294-ben végezte be.

□ **Hány nyelv van a világon?** Egy angol statisztikus kiszámította, hogy a földön — a tájzsolalásokat nem számítva 335 nyelven beszélnek az emberek. Ezt a 335 nyelvet a népcsaládok szerint tizenkét csoportra lehet osztani s e szerint a pápuáknak 2, a hottentottáknak 4, a kaffereknek 25, a negereknek 58, a polinézeknek 36, a mongol népcsaládnak 59, a sarki népeknek 8, az amerikai őslakóknak 16, az észak-afrikaiknak 10 és az India őslakóinak szintén 10 nyelvtük van. Nyelvekben leggazdagabb az áriai népcsalád, a mely 88 különböző nyelvet mutat föl. Egy füst alatt megemlékezünk egy igen bonyodalmas nyelvről, a mely Uj-

Guinea lakosai beszélnek. Ezek az emberek a tizes számot olyan szóval fejezik ki, a mely tizenkét szótagból és 23 betűből áll; ezt a szót az ő nyelvükön így fejezik ki: Bubutondaambutondanabodand.

Utazás Új-Guinea szigetén. Új-Guinea szigetén már sokan próbáltak keresztül hatolni, de a vállalkozás még most sikerült először európai férfinak. Mac Gregor Vilmos kormányzó ez, ki e nagy szigeten már sok felfedezést tett. Keresztül hatolt a hatalmas Owen Stanley hegységen is és a Redscar-öbölnél jutott a tengerre. Az utazásban részt vett európaiak jól bírták az utat, de a teherhordóul vitt 20 pápua csaknem mind elpusztult.

Közgazdaság.

Közös program.

Az osztrák gazdák körében nagyon jelentős mozgalom indult meg, mely a monarchia összes gazdait egyesíteni akarja a közös gazdasági politikával szemben elfoglalandó álláspont precizizálása és megvédése, valamint a közös ellenségekkel szemben való védekezés érdekében. Mindinkább mutatkozik az európai gazdák körében az a nízus, hogy a nemzetközieknek felismert gazdaellenségekkel és a gazdák érdekeit sértő jelenségekkel szemben nemzetközileg szervezkedjenek. Mennyivel inkább van értelme és jogosultsága az ilyen szervezkedésnek monarchiánkban, a hol minden a mi a gazdát bántja, a vámterület, a gazdasági politika, a valuta stb. közössége révén az osztrák gazdát éppen úgy bántja, mint a magyart. A magyar gazdák körében megvan a jóakarát a közös akció iránt. Csak nem régebben is éppen az országos gazdasági egyesület irt át az osztrák gazdák egyesületének a vámtarifák revíziójára nézve kifejtendő akció egyöntetű rendezése érdekében. Az alább felsorolt agrár program is csaknem minden pontjában megfelel a magyar gazdák követeléseinek is. Szó csak az egyes pontok miként való keresztülteléhez férhet. Mert például a gazdák szövetségi szervezése feltétlenül szükséges és nálunk már a legjobb mederben is van; de sohaem lehetnének barátai például a kényszer-szövetkezésnek, mely viszont Ausztriában az elfogadott rendszer. A gazda szövetség minden esetre foglalkozni fog a programmal, mely ha egyes pontjaiban, speciális szempontunktól itélve, rá is szorul a revízióra, illetve pótlásra, egészében és elvileg igen szép alapja volna a közös akciónak.

Az osztrák átirat a következő:

Az osztrák és a magyar mezőgazdaság közös agrárprogramja,

melynek keresztültelére nekünk, az osztrák és magyar gazdáknak törekedniünk kell, ha nem akarunk valamennyien tönkre jutni.

A program főpontjai a következők:

1. A hazai termelés védelme a külföldi versenyyel szemben; a behozatal csak igazi szükség esetén engedhető meg; mindenekelőtt a tengerentuli államok versenyét kell lehetetlenné tenni, lehetőleg egy Németországgal alakítandó közép-európai védő szövetség útján. Az összes vám- és kereskedelmi szerződések revíziója, mert azok valamennyien a mezőgazdasági érdekek rovására köttettek meg. A legtöbb kedvezményezés eivének teljes mellözése s a differenciális vámrendszer eivének érvényesítése az összes újabb szerződéseknel, melyek rövid időre köttendők.

2. Határaink szigorú elzárása az orosz és balkáni állapotokkal szemben, úgy hogy ez által és állategészségügyi rendszertünk szigorú keresztültelével által a monarchia egész területét közös rendszabályok segítségével járványmentes területté változtassuk át, s ez által állatkivitelünknek a nyugati piacokat visszahódítsuk.

3. A gabona és őrleményekkel üzött fedetlen határidőüzlet eltörlendő szoros kapcsolatban Németország vonatkozó intézkedéseivel. A határidőjáték eltörlése magában véve nem elég ahhoz, hogy minket a börze terrorizmusától megszabadítson.

4. Csatlakozunk az Amerikából, Németországból, Franciaországból és Belgiumból kiinduló s az aranyvaluta ellen irányuló agitációhoz, mert ezzel szétépítjük annak a hálónak a bogait, melyben a nagytőke bennünket fogva tart.

5. Az összes kedvezményes tarifák, melyekben idegen mezőgazdasági termények a szállításhoz részesülnek, eltörlendők; a belföldi mezőgazdasági termények szállítására vonatkozó tarifák leszállítandók a nagy-, kis-, távoli és közeli forgalomra való egyenlő kiszabás alapján hogy ezáltal a kistermelésnek is biztosítsuk a nagy piaci forgalmat. A kivitelre szánt gabona különösebb kedvezményben részesítendő.

6. Az összes hazai mezőgazdaságot erősen károsító őrleli forgalom teljesen és lelkiismeretesen beszüntetendő.

7. Az összes osztrák és magyar mezőgazdaság szervezése termelési szövetségekben, s gabona raktárak felállítására.

Itt volna az ideje, hogy az összes osztrák és magyar mezőgazdaság mellözve a politikai és nemzetiségi viszálykodást, egységesen és céltudatosan, csak gazdasági érdekeit szemelőtt tartva s azokat képviselve törekedjék ugyanannak a célnak elérésére, mert csak így védekezhetünk a minket fenyegető biztos tönnyerjattással szemben. Csak egyetértésünkben lehet az erünk.

Muthmanskort.

Hohenblumi Simitsch Alfréd lovag,
a. b. osztrák földbirtokos.

* Gazdasági tudósítás. Hatvan pusztáról írja levelezőnk, hogy ott a tavaszi vetések állása kivéve a tengerit és burgonyát már teljesen lefogyott. Az ősziék igen jól állanak,

szép termést ígérnek. A baromfiak közt betegség pusztít, még pedig erősen, úgy hogy az állomány egy harmada elpusztult már.

Pályázati hirdetés.

Székesfehérvár szabad királyi város törvényhatóságánál nyugdíjaztatás folytán üresedésben jött 1400 forint törzsfizetés 400 forint lakbér illetmény s nyugdíjképeséggel összekötött pénztárnoki állásra ezen pályázat hirdettetik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint kellőleg felszerelt különösen pedig az 1883. év I. t. cz. kivánt minősítvényüket igazoló okmányaikkal ellátott kérvényüket f. évi ápril 25-ig bezárólag a város tanácsi iktató hivatalába adják be.

Elkésve beadott kérvények figyelembe vételni nem fognak.

A szóban forgó állás f. évi április 29-én tartandó rendes közgyűlésen fog választás útján betöltetni.

Székesfehérvár, 1897. Március 29.

Havranek József,
polgármester.

IFJ. FÜSTER IMRÉNÉ butoraktára és kárpitos-üzlete Sz.-Fehérvárott, Iskola-u. 10.

Ajánlja saját gyártmányú:

háló, ebédlő, szalon és uri szoba berendezéseit, melyek művészi kivitelben mindenkor raktáron vannak.

Egész lakosztályok bebutorozása rövid idő alatt izlésesen és jutányos áron készítettnek.

ANTIK, ROKOKÓ, BAROCK-STYLÜ BUTOROKAT SAJÁT RAJZAI és TERVEI SZERINT KÉSZIT.

Elvállal tapettázásokat jótállás mellett.

Butortermei a nagyközönség rendelkezésére állanak és bármikor megtekinthetők.

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE

kaphatók!

Legujabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.

Kész férfi- és gyermekruhák

minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó cikkek, valamint ingek, gallérok és lábravatók, nap- és esernyők dus választékban.

— Nagy raktár asztal- és futó-sznyegekben. —

LÖWY ADOLF

SZ.-FEHÉRVÁR.

(Felmayer mellett.)

Ditrich Ede

kalapos
Székesfehérvár, Szőgyény-Marich-utca.

Ajánlja dús-választéku

férfi-kalap-raktárát

a t. cz. vevőközönség figyelmébe.

Elvállal mindennemű kalapos-munkát, nevezetesen: cizilinderek és más kalapok vasalását és tisztítását lelkiismeretes kiszolgálással és jutányos árak mellett.

Kőrösi Gyula

épület- és butor asztalos üzlete

Székesfehérvárott,

Jókai-utca 16. szám.

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becserthék háromnegyed részéig 20-30 év köti időre késszpenben. Birtokos felmondhat, pénzintézet nem mondhat fel. Csekély kamattal törlesztik. Lebonnyítás leg- rövidbb idő alatt.

— Conventálás bélyeg- és illetékmentes. —
Semmi előleges költség.
Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csak: telokönyvi kivonat és kataszteri birtokví másolat.

Ingtalan-és Jelzőlog-Forgalmi-Intézet,
Budapest, Váci-körút 39.

Intézetünk az egyedüli, mely az ország minden megyéjében, halmozott és a legteljesebb föld- birtokok állat okmánygyártással ajánlja.

A Balatontavi Gőzhajózási Részvénytársaság menetrendje.

Érvényes 1897. évi április hó 10-től május hó 1-ig.

Boglár-Révfülpöt és vissza		naponként		naponként	
ÁLLOMÁSOK		Középcépai idő			
635	635	ind.	B.-Pest keleti p. u.	érk.	645
700	710		B.-Pest déli vasút	431	612
	1000	érk.	Kanizsa	"	139
1024	1146	1153	Boglár	ind.	1146
			Boglár	érk.	1100
1230		ind.	Boglár gőzhajó	érk.	1100
190		érk.	Révfülpöt	ind.	1030

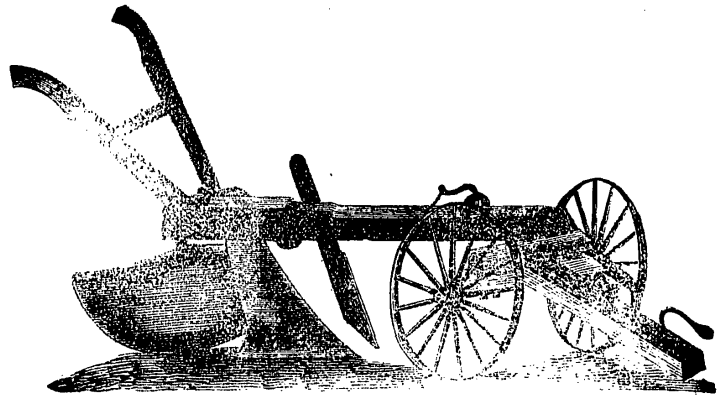
Viteldíjak Boglár-Révfülpötre v. vissza I. oszt. 75 kr., II. oszt. 40 kr.

Megjegyzések.

Az állomások nevei mellett balról álló időhatárok felülől lefelé, a jobbról állók pedig alulról felfelé olvasandó. Az éjjeli idő este 6⁰⁰ óratól reggeli 5⁰⁰ percig a perczeket jelző számjegyek aláhuzásával van kiténtetve. Podgyászt és gyorsszállítmányért minden megkezdett 10 kg. után 6 kr., közönséges árúkért 100 kg. ként 30 kr. fizetendő. Az árakban a kinstári illeték már befigyaltatik. Két tíz éven aluli gyermekért egy egész jegy váltandó; egy gyermek az I. osztályban egy egész II. osztályú jeggyel, a II. osztályban felnött kísérőjével együtt egy eg. sz. I. osztályú jeggyel utazhatik. Kirándulók és nagyobb társaságok számára az igazgatóságnál (Budapest, V. Arany János-utca 7. sz.) való előleges bejelentés után külön hajók állnak rendelkezésre.

Egész úszálynakománnyra terjedő szállítmányok az összes állomásokról a Balaton bármely pontjára már most felvételnek szállítás céljából.

Az igazgatóság.

TÖGL IMRE

gazdasági gép-, épület- és műlakatos
SZ. FEHÉRVÁR, Budai-ut 29. sz.

Ajánlja a n. é. közönségnek a kor igényeinek megfelelő gyárilag berendezett

gazdasági gép-, épület- és műlakatos műhelyét,

hol is a lakatos építkezési par minden ágába vágó mű és vasmunkák a legpontosabban és szakszerűen készíttetnek el.

Elvállalok mindennemű gépjavításokat, takaréktűzhely, füsteltávolító kémények, rácsokat, disz-vaskapu és sirkorlátok, villámhárítók és telefonok elkészítését.

Továbbá van szerencsém a n. é. gazdaközönség becses figyelmét felhívni dus raktáromra, melyben dus választékban vannak a legkitünőbb gyártmányú gazdasági gépek, géprészek, szabadalmazott permetező és szénkénegező-gépek.

ARANY ÉREM.

A budapesti orsz. kiállítás.

1876.

ARANY ÉREM.

Császári és királyi udvari szállító, a koronás aranyéremkereszt tulajdonosa
AZ „ARANY SISAKHOZ.”

ROSENTHAL H. KATONAI EGYENRUHA, HADIFELSZERELÉSI GYÁRA

A m. kir. I., IV., V. honvéd-kerületek tiszti egyenruházatainak, a Ferencz József nevelőintézet, a fő- és székváros m. kir. államrendőrsége és a Bács-Bodrog vármegyei rendőrség szükségleteinek szerződéses szállítója.

FŐ-ÜZLET:

V. Gizella-tér 1. sz.

BUDAPESTEN Gyár: VI., Bulyovszky-u. 39.

SZÉKESFEJÉRVÁR,
Kossuth-utca 18.

FIÓKÜZLETEK:

LEMBERG,
Kopernikus-utca 9. szám.

POZSONY,
Hid-utca 4.

Minden fegyvernembeli tényleges és tartalékos tiszték, hadapródok és egyévi önkéntesek, teljes felszereléseik, a m. kir. csendőrség, rendőrség, tűzoltók, stb. egyletek egyenruhái a legjutányosabb árak mellett készíttetnek.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.